

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.018.06.2018

Witold Wróblewski Prezydent Miasta Elbląg
Urząd Miejski w Elblągu,
ul. Łączności 1, 82-300 Elbląg

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/065 Realizacja programu „Rodzina 500 plus”

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Elblągu, ul. Łączności 1, 82-300 Elbląg (dalej: „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Witold Wróblewski, Prezydent Miasta Elbląg od 30 listopada 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Weryfikacja wniosków o wypłatę świadczenia i realizacja wypłat.2. Wykorzystywanie przez gminy dotacji na obsługę programu „Rodzina 500 plus”.3. Weryfikacja wykorzystania środków z programu „Rodzina 500 plus”.4. Kształtowanie się liczby i wysokości świadczeń z pomocy społecznej w okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r.5. Zapewnienie środków na wypłatę świadczenia wychowawczego.6. Sprawozdawczość związana ze świadczeniem wychowawczym.
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Wojciech Dąbrowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/136/2018 z 6 grudnia 2018 r.2. Beata Saba, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/127/2018 z 20 listopada 2018 r.

(akta kontroli str.1-6)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>W Urzędzie rzetelnie weryfikowano wnioski dotyczące przyznawania prawa do świadczenia wychowawczego w ramach programu „Rodzina 500 plus” (dalej: „Program”) oraz terminowo i w odpowiedniej wysokości wypłacano beneficjentom te świadczenia. Prawidłowo wykorzystano, otrzymaną na ten cel od Wojewody Warmińsko-Mazurskiego (dalej: „Wojewoda”), dotację celową z budżetu państwa. W ustawowym terminie dokonano zwrotu, na rachunek Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie (dalej: „Urząd Wojewódzki”), niewykorzystanych do końca 2016 r. i 2017 r. środków ww. dotacji na realizację zadania z zakresu świadczenia wychowawczego.</p> <p>W Urzędzie rzetelnie sporządzano i terminowo przekazywano do Urzędu Wojewódzkiego sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadania z zakresu świadczenia wychowawczego. Prawidłowo wykazano również wydatki na realizację Programu w sprawozdaniach budżetowych Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych</p>

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm. (dalej: „ustawa o NIK”).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami, sporządzonych na koniec 2016 r. i 2017 r. oraz na koniec września 2018 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Weryfikacja wniosków o wypłatę świadczenia i realizacja wypłat

Opis stanu faktycznego

1.1 Prezydent Miasta Elbląg, zarządzeniem z 23 lutego 2016 r.⁴, wyznaczył Departament Świadczeń Rodzinnych (dalej: „Departament”) jako komórkę odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu świadczenia wychowawczego. Do zadań tych należało m.in.: przyjmowanie, rejestrowanie i akceptacja formalna wniosków w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego, występowanie do wnioskodawców oraz właściwych podmiotów o uzupełnienie ewentualnych braków w dokumentacji dołączonej do wniosków a także współpraca z innymi organami, urzędami i jednostkami organizacyjnymi gminy w kwestiach dotyczących świadczenia wychowawczego.

W okresie objętym kontrolą do Urzędu wpłynęło łącznie 18 550 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, w tym:

- 9 876 dotyczyło pierwszego okresu świadczeniowego (tj. od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2017 r.), w tym 6 150 przyznania świadczenia na pierwsze dziecko,
- 8 674 dotyczyło drugiego okresu świadczeniowego (tj. od 1 października 2017 r. do 30 września 2018 r.), w tym 5 185 świadczenia na pierwsze dziecko.

Spośród wszystkich 18 550 wniosków, 432 pozostawiono bez rozpatrzenia, głównie z powodu niewywiązania się wnioskodawców z obowiązku uzupełnienia dokumentów (429 przypadków)⁵. W pozostałych 18 118 przypadkach wszczęte zostały postępowania o ustalenie prawa do świadczenia, a w ich wyniku do 30 września 2018 r.:

- 17 420 decyzji wydanych zostało w Departamencie, a dotyczyły one ustalenia prawa do świadczenia o łącznej wartości 142 507,2 tys. zł (na pierwszy okres świadczeniowy: 9 244 decyzji przyznających świadczenia o łącznej wartości 86 835,1 tys. zł i na drugi okres świadczeniowy: 8 176 decyzji – świadczenia na kwotę 55 672,1 tys. zł),
- 330 decyzji wydanych zostało przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego lub Wojewodę, a dotyczyły one ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego państw Unii Europejskiej, którego łączna wartość wyniosła 1 980,9 tys. zł (odpowiednio w poszczególnych okresach świadczeniowych: 174 i 1 069,5 tys. zł oraz 156 i 911,4 tys. zł).

W badanym okresie w Urzędzie nie wystąpiły przypadki przekazywania świadczeń w formie rzeczowej.

(akta kontroli str. 7-65)

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Nr 68/2016, w sprawie określenia zadań i struktury organizacyjnej Departamentu Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miejskiego w Elblągu.

⁵ W pozostałych trzech przypadkach beneficjenci złożyli wnioski dotyczące ustalenia prawa do świadczenia dwukrotnie. Za pierwszym razem były one niekompletne, zostały zarejestrowane w systemie, ale z uwagi na ponowne złożenie kompletnych wniosków nie nadano im biegu.

1.2 Przeprowadzona podczas kontroli NIK analiza dokumentacji dotyczącej 20 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia⁶ wykazała, że:

- Wszystkie wnioski spełniały wymogi określone w art. 13 ust. 2-3 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci⁷ (dalej: „Ustawa”), tj. zawierały wymagane dane dotyczące wnioskodawcy i dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz klauzulę o odpowiedzialności karnej wnioskodawcy w przypadku złożenia fałszywego oświadczenia.
- Do wszystkich załączono wymagane dokumenty, o których mowa w art. 13 ust. 4 Ustawy, tj. m.in. zaświadczenia i oświadczenia dokumentujące wysokość uzyskiwanych dochodów oraz inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia wychowawczego będącego przedmiotem wniosku.
- Urząd rzetelnie dokonał weryfikacji dokumentacji dołączonej do wniosków i prawidłowo ustalił m.in. średnie miesięczne dochody rodzin wnioskodawców i ich członków, prawo do świadczenia na pierwsze dziecko oraz kolejne dzieci do 18 roku życia, a także okresy przyznania świadczeń, wydając w tej sprawie stosowne decyzje. Informacje umożliwiające weryfikację danych zawartych we wnioskach pozyskiwano m.in. z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, urzędów skarbowych, Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, urzędów pracy. Wykorzystywano także dane zgromadzone w systemie informatycznym E-Podatki i zintegrowanym systemie wspomaganie zarządzania miastem OTAGO firmy Asseco Data Systems.

(akta kontroli str. 66-73)

1.3 Analiza dokumentacji dotyczącej przyznania i wypłaty świadczenia 20 beneficjentów Programu⁸ wykazała, że wszystkie przyznane w jego ramach środki zostały wypłacone w terminach i wysokości określonej w wydanych decyzjach, a ich łączna wartość wyniosła 183,6 tys. zł⁹.

(akta kontroli str. 74-81)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.

OBSZAR

2. Wykorzystywanie przez gminy dotacji na obsługę programu „Rodzina 500 plus”

Opis stanu
faktycznego

2.1 W okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r. zadania związane z obsługą Programu realizowało łącznie od 25 do 28 osób, w tym jedna z nich zatrudniona była na podstawie umowy cywilnoprawnej do 30 grudnia 2016 r. Koszty obsługi świadczeń wyniosły w Urzędzie łącznie 2 154,0 tys. zł, z tego 1 275,6 tys. zł dotyczyło pierwszego okresu świadczeniowego i 878,4 tys. zł – drugiego okresu świadczeniowego¹⁰. Były to koszty wynagrodzeń osobowych wraz z pochodnymi (1 513,6 tys. zł), wynagrodzeń bezosobowych (6,9 tys. zł) oraz na innych zakupów bieżących i inwestycyjnych (633,5 tys. zł).

⁶ Dotyczyły one łącznie 20 wnioskodawców i 31 dzieci, w tym 10 wniosków osób, którym przyznano świadczenie na 17 dzieci o wartości 115,1 tys. zł oraz 10 wniosków osób, którym odmówiono świadczenia na 14 dzieci – po pięć z każdego okresu świadczeniowego.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 2134, ze zm.

⁸ Po 10 przypadków w każdym okresie świadczeniowym.

⁹ Wartość wypłaconego świadczenia wynosiła łącznie od 1,5 tys. zł do 18,0 tys. zł.

¹⁰ W 2016 r. – 766,9 tys. zł, w 2017 r. – 831,9 tys. zł i w 2018 r. (do 30 września) – 555,2 tys. zł.

Wydatki na wynagrodzenia pracowników realizujących zadania w ramach Programu wyniosły łącznie 1 520,5 tys. zł (w tym nagrody 93,3 tys. zł i dodatki specjalne 178,3 tys. zł), z tego:

- 830,3 tys. zł¹¹ (w tym nagrody 58,2 tys. zł i dodatki specjalne 71,6 tys. zł) poniesiono w pierwszym okresie świadczeniowym i stanowiły one 65,1% ogółu wydatków przeznaczonych na koszty obsługi Programu w tym okresie świadczeniowym,
- 690,2 tys. zł (odpowiednio: 35,1 tys. zł i 106,7 tys. zł) – w drugim okresie świadczeniowym i stanowiły one 78,6% ogółu wydatków na obsługę świadczeń.

Dyrektor Departamentu wyjaśniła, iż dodatki specjalne do wynagrodzeń uzależnione były zarówno od nakładów pracy jak i zwiększonej dyspozycyjności pracowników, zwłaszcza w czasie przełomu okresów świadczeniowych.

(akta kontroli str. 82-119)

2.2 W badanych latach, ze środków dotacji celowej przeznaczonej na obsługę Programu sfinansowano wydatki bieżące i inwestycyjne, które wyniosły łącznie 633,5 tys. zł, z tego:

- 445,3 tys. zł w pierwszym okresie świadczeniowym na: zakup materiałów i wyposażenia (87,4 tys. zł), usługi pozostałe (209,1 tys. zł), wydatki inwestycyjne (131,1 tys. zł), delegacje i szkolenia (1,4 tys. zł), pozostałe wydatki (16,3 tys. zł). Stanowiły one 34,9% ogółu wydatków przeznaczonych na obsługę w tym okresie świadczeniowym.
- 188,2 tys. zł w drugim okresie świadczeniowym na: zakup materiałów i wyposażenia (15,3 tys. zł), usługi pozostałe (153,1 tys. zł), wydatki inwestycyjne (5,5 tys. zł), delegacje i szkolenia (2,5 tys. zł), pozostałe wydatki (11,8 tys. zł). Stanowiły one 21,4% ogółu tych wydatków.

W okresie objętym kontrolą, w związku z realizacją przedmiotowego zadania Urząd zakupił ze środków otrzymanej dotacji sprzęt komputerowy i biurowy oraz wyposażenie meblowe na łączną kwotę 239,3 tys. zł (odpowiednio w pierwszym i drugim okresie świadczeniowym: 218,5 tys. zł i 20,8 tys. zł), w tym m.in. zestawy komputerowe, drukarki, niszczarki, biurka, szafy biurowe. Zakupiony sprzęt i wyposażenie sfinansowano w całości lub w części ze środków dotacji na świadczenie wychowawcze.

Przeprowadzone w trakcie kontroli NIK oględziny 23 wybranych urządzeń¹² wykazały, że były one użytkowane przez pracowników Departamentu wykonujących zadania związane z obsługą świadczenia wychowawczego.

(akta kontroli str. 82-83, 120-130)

2.3 W badanych latach koszty obsługi Programu wyniosły łącznie 2 154,0 tys. zł, tj. 766,9 tys. zł w 2016 r., 831,9 tys. zł w 2017 r. i 555,2 tys. zł do końca III kwartału 2018 r. W latach budżetowych 2016-2017 kwoty te stanowiły odpowiednio 2,0% i 1,5% dotacji otrzymanej z Urzędu Wojewódzkiego i przeznaczonej na wypłatę świadczenia wychowawczego (po jej ostatecznej weryfikacji przez Wojewodę). Wysokość środków przekazanych na ten cel w 2018 r. (do końca III kwartału) stanowiła 1,5% otrzymanej w tym okresie dotacji.

Po zakończeniu roku budżetowego Urząd weryfikował należne koszty obsługi w stosunku do kwoty wypłaconych świadczeń wychowawczych. Kwota świadczeń stanowiła w latach 2016-2017 odpowiednio: 98,0% i 98,5% otrzymanej na ten cel dotacji celowej z budżetu państwa.

¹¹ Na wynagrodzenia osobowe: 823,4 tys. zł, na wynagrodzenia bezosobowe: 6,9 tys. zł.

¹² Drukarki (3), zestawy komputerowe (15), zasilacz UPS (1), laptopy (2), sprzęt teleinformatyczny do monitorowania sali obsługi klienta i obiektu na zewnątrz (1) i klimatyzator (1).

Kwoty przeznaczone na obsługę świadczenia zostały wykazane w prawidłowej wysokości w sprawozdaniach Rb-50 za IV kwartał 2016 r., IV kwartał 2017 r. i III kwartał 2018 r. W tych sprawozdaniach prawidłowo wykazano również kwoty wypłaconych świadczeń (§ 3110 Świadczenia społeczne).

Jak wyjaśniła Dyrektor Departamentu, stosowany w Urzędzie sposób naliczania kosztów obsługi był zgodny z wytycznymi zawartymi w Podręczniku dla samorządowców dostępnym na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Rozliczenia dotacji były również akceptowane przez Urząd Wojewódzki.

(akta kontroli str. 82-83, 131-183)

2.4 W latach 2016-2017 Urząd otrzymał dotację na świadczenie wychowawcze i koszty jego obsługi w łącznej wysokości 103 703,2 tys. zł, tj. 43 964,9 tys. zł w 2016 r. i 59 738,3 tys. zł w 2017 r. Z kwoty tej wykorzystał 103 188,2 tys. zł, z tego 43 805,4 tys. zł w 2016 r., 59 382,8 tys. zł w 2017 r.

Urząd, zgodnie z art. 168 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, dokonał zwrotu na rachunek Wojewody niewykorzystanych środków dotacji za:

- 2016 r. w kwocie 159,5 tys. zł w dniu 30 grudnia 2016 r.,
- 2017 r. w kwocie 355,5 tys. zł w dniu 31 grudnia 2017 r.

W 2018 r. (do 30 września) Urząd otrzymał 43 457,1 tys. zł, zaś wykorzystał 43 357,3 tys. zł.

W badanym okresie do Urzędu nie wpłynęły żądania Wojewody dotyczące zwrotu środków dotacji i nie wystąpiły przypadki finansowania świadczeń wychowawczych ze środków własnych Urzędu.

(akta kontroli str. 82-83, 135-199)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.

OBSZAR

3. Weryfikacja wykorzystania środków z programu „Rodzina 500 plus”

Opis stanu
faktycznego

W latach 2016 – 2018 (do 30 września) w Urzędzie wydano łącznie 225 decyzji w sprawie nienależnie pobranego świadczenia, a dotyczyły one 541 odzyskanych świadczeń w łącznej kwocie 267,2 tys. zł¹³. Nie stwierdzono w tym czasie przypadków zamiany świadczenia pieniężnego, udzielonego w ramach realizacji Programu, na świadczenie rzeczowe.

W Urzędzie nie określono w formie pisemnej zasad weryfikacji wykorzystania przez beneficjentów otrzymanego świadczenia wychowawczego i sprawowania opieki nad dzieckiem. Weryfikacja wykorzystania świadczenia następowała w przypadkach, gdy do Urzędu wpływały pisemne informacje o nieprawidłowym wykorzystywaniu świadczenia. Pracownicy Departamentu dokonywali również okresowego sprawdzenia sytuacji dochodowej beneficjentów (po wydaniu decyzji ustalającej prawo do uzyskania świadczenia), w wyniku czego ujawniali przypadki zwiększenia dochodów. Po ustaleniu ww. przesłanek:

- wnioskowano do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Elblągu (dalej: „MOPS”) o przeprowadzenie wywiadów środowiskowych na podstawie art. 15 ust. 1 Ustawy,
- wzywano, w razie konieczności, beneficjentów do złożenia wyjaśnień,

¹³ Odpowiednio w okresach świadczeniowych: 154 i 387, w kwocie 76,0 tys. zł i 191,2 tys. zł.

- po zgromadzeniu ww. dowodów, dokonywano analizy sytuacji beneficjentów i podejmowano decyzje o dalszej wypłacie świadczenia lub wydawano decyzje orzekające wygaśnięcie decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego.

Z analizy dokumentacji pięciu losowo dobranych postępowań prowadzonych wobec beneficjentów Programu wynikało, że:

- we wszystkich przypadkach, na podstawie art. 15 ust. 1 Ustawy, wnioskowano do MOPS o przeprowadzenie wywiadów środowiskowych, celem weryfikacji m.in. sposobu wydatkowania świadczenia, wątpliwości dotyczących sprawowania opieki nad dziećmi. Przyczyną weryfikacji były m.in. wnioski złożone przez drugiego z rodziców, wskazujące na niewłaściwe wykorzystanie świadczenia.
- W trzech przypadkach uzyskano od beneficjentów stosowne oświadczenia dotyczące m.in. sposobu sprawowania opieki nad dzieckiem, zmiany miejsca zamieszkania.
- W wyniku przeprowadzonych weryfikacji w czterech przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości i prawo do świadczenia wychowawczego w formie pieniężnej było kontynuowane. W jednym przypadku wydano decyzję orzekającą wygaśnięcie decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego. Uzasadniono ją zmianą miejsca zamieszkania beneficjenta, a dokumentację w tym zakresie przekazano do organu właściwego.

Dyrektor Departamentu wyjaśniła, że analizy weryfikacji sposobu wykorzystania przez beneficjentów środków pochodzących z Programu dokonywane były indywidualnie w odniesieniu do konkretnego przypadku. Podała również, że żaden przepis Ustawy nie nakłada na organ realizujący świadczenie wychowawcze obowiązku każdorazowej weryfikacji wykorzystania tego świadczenia przez beneficjentów.

(akta kontroli str. 65, 200-203)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.

OBSZAR

4. Kształtowanie się liczby i wysokości świadczeń z pomocy społecznej w okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r.

Opis stanu
faktycznego

Analiza innych świadczeń z pomocy społecznej¹⁴, udzielanych w latach 2015 – 2018 (30 września) losowo wybranym 50 rodzinom korzystającym od kwietnia 2016 r. także ze świadczenia udzielanego w ramach realizacji Programu, wykazała m.in., że zmniejszyła się liczba rodzin korzystających:

- z zasiłków ogółem – z 35 rodzin w 2015 r. (łącznie wartość świadczeń wyniosła 91,0 tys. zł) do 34 w 2016 r. (72,7 tys. zł), 31 w 2017 r. (59,4 tys. zł) i 23 wg stanu na 30 września (41,9 tys. zł),
- z zasiłków okresowych – odpowiednio: z 29 (72,7 tys. zł) w 2015 r. do 28 (57,8 tys. zł) w 2016 r., 17 (41,7 tys. zł) w 2017 r. i 19 (34,5 tys. zł) do 30 września 2018 r.,

¹⁴ Dane uzyskano z MOPS na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK z MOPS.

- z zasiłków celowych – z 27 w latach 2015-2017 (odpowiednio w kwotach: 18,3 tys. zł, 14,8 tys. zł do 17,6 tys. zł) do 13 (7,4 tys. zł) do 30 września 2018 r.

Na tym samym poziomie pozostała liczba analizowanych rodzin korzystających ze środków na dożywianie, tj. 45 rodzin w 2015 r.¹⁵ i w 2018 r. (do 30 września)¹⁶.

Zwiększyła się natomiast liczba analizowanych rodzin korzystających ze środków przeznaczonych na dożywianie dzieci prowadzone w szkołach, przedszkolach, żłobkach, świetlicach szkolnych i na wypoczynku z 44 rodzin w 2015 r. do 45 w 2018 r. (do 30 września), jednak przy zmniejszeniu wartości przeznaczonych na ten cel środków (odpowiednio: 80,6 tys. zł. i 63,9 tys. zł).

(akta kontroli str. 204-205)

Dyrektor Departamentu wyjaśniła, iż w badanym okresie w Urzędzie nie analizowano wpływu świadczeń wypłacanych w ramach Programu na udzielanie innych świadczeń pomocy społecznej.

Dyrektor MOPS¹⁷ podała, że w wyniku analizy dotyczącej sytuacji rodzin z dziećmi, korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej za okres od 1 kwietnia do 31 grudnia 2017 r. nie zauważono znaczącej poprawy funkcjonowania rodzin wieloprotymowych w związku z możliwością otrzymania świadczenia wychowawczego.

(akta kontroli str. 206-211)

OCENA CZĄSTKOWA

Ze względu na informacyjny charakter badania obszaru NIK odstępuje od jego ocen.

OBSZAR

5. Zapewnienie środków na wypłatę świadczenia wychowawczego

5.1. Wykorzystanie dotacji ze Skarbu Państwa na obsługę programu „Rodzina 500 plus”

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Urząd został poinformowany przez Wojewodę o kwotach dotacji celowych z budżetu państwa przeznaczonych na realizację świadczenia wychowawczego oraz na koszty obsługi przez gminę tego zadania, tj.:

- w dniu 22 i 24 lutego 2016 r. – o zwiększeniu dotacji w dziale 852 Pomoc społeczna, rozdziale 85295 Pozostała działalność odpowiednio w kwotach: 41 125,6 tys. zł (§ 2010) i 143,0 tys. zł (§ 6310). Środki dotacji pochodziły z projektu ustawy budżetowej.
- 7 lutego 2017 r. – o przyznaniu dotacji w dziale 855 Rodzina, rozdziale 85501 Świadczenie wychowawcze w kwocie 54 708,8 tys. zł, a podstawą jej przyznania była ustawa budżetowa.
- 19 lutego 2018 r. – o przyznaniu dotacji w dziale 855 Rodzina, rozdziale 85501 Świadczenie wychowawcze w kwocie 58 797,7 tys. zł (z ustawy budżetowej).

W ciągu lat budżetowych 2016-2018 Urząd był informowany przez Wojewodę o zmianach kwot dotacji przeznaczonych na realizację Programu, w tym:

- w 2016 r. do Urzędu wpłynęły trzy informacje o przesunięciach kwot dotacji pomiędzy rozdziałami klasyfikacji budżetowej jak i o przyznaniu dodatkowych środków pochodzących z budżetu państwa (zwiększenie o 381,3 tys. zł) i z rezerw celowych (zwiększenie o 2 315,0 tys. zł). W wyniku tych zmian plan dotacji na realizację świadczenia wychowawczego zwiększył się z kwoty 41 268,6 tys. zł do 43 964,9 tys. zł.

¹⁵ Łączna wartość świadczeń to 82,0 tys. zł.

¹⁶ Łączna wartość świadczeń to 64,5 tys. zł.

¹⁷ Z informacji uzyskanej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

- W 2017 r. – cztery informacje dotyczące zwiększenia kwot dotacji, w tym środkami z budżetu państwa (o kwotę 2 027,6 tys. zł) i z rezerw celowych (o kwotę 3 751,3 tys. zł). W skutek tych zmian kwota dotacji na realizację Programu zwiększyła z 54 708,8 tys. zł do 60 487,7 tys. zł.
- Do końca września 2018 r. wpłynęły trzy informacje m.in. o zmniejszeniu kwoty dotacji łącznie o 4 507,8 tys. zł, w wyniku czego plan dotacji w rozdziale 85501 wyniósł 54 289,8 tys. zł.

W Urzędzie, po uzyskaniu informacji od Wojewody zarówno o kwotach wynikających z ustaw budżetowych (w tym ich projektów) na lata 2016-2018 jak i zmian w trakcie tych lat, wprowadzano stosowne zmiany¹⁸ do budżetu Miasta Elbląga.

(akta kontroli str. 212-291)

5.2. Terminowość przekazywania dotacji jednostce realizującej zadania związane z wypłatą świadczeń wychowawczych

Opis stanu faktycznego

W wyniku analizy zapotrzebowań składanych do Urzędu Wojewódzkiego oraz zapisów na koncie 901 dochody budżetu, w zakresie dotyczącym otrzymanych przez Urząd środków dotacji na realizację kontrolowanego Programu wynikało, że:

- comiesięczne zapotrzebowania na środki dotacji przeznaczonej na świadczenia wychowawcze Urząd składał drogą elektroniczną do Urzędu Wojewódzkiego (do drugiego dnia miesiąca, którego dotyczyło zapotrzebowanie).
- Środki dotacji wpływały w transzach (od dwóch do siedmiu w miesiącu), w tym: 35 transz na łączną kwotę 43 805,4 tys. zł wpłynęło w 2016 r., 35 transz na kwotę 59 382,8 tys. zł w 2017 r. oraz 26 transz na kwotę 43 457,1 tys. zł do końca września 2018 r. Transze te w okresie od maja 2016 r. do czerwca 2017 r. wpływały przez okres całego miesiąca, natomiast od lipca 2017 r. w pierwszej połowie miesiąca.
- Urząd otrzymywał środki dotacji zarówno w kwotach niższych jak i wyższych niż ujęte w zapotrzebowaniach. Na przykład w październiku 2017 r. i w styczniu 2018 r. kwota otrzymana była wyższa niż wynikało to ze złożonego zapotrzebowania odpowiednio: o 145,2 tys. zł i 115,2 tys. zł, natomiast w grudniu 2017 r. i w sierpniu 2018 r. – niższa o 936,6 tys. zł i o 1 194,4 tys. zł.

W sprawie ujmowania w zapotrzebowanych kwot dotacji wynikających z faktycznych potrzeb, Dyrektor Departamentu, wyjaśniła że wysokość potrzebnych środków na wypłatę świadczenia wychowawczego była szacowana na podstawie dotychczasowych wypłat świadczeń, z uwzględnieniem planowych wypłat związanych z migracją ludności, ustaleniem prawa do świadczenia dla nowonarodzonych dzieci oraz z decyzji Wojewody lub Samorządowego Kolegium Odwoławczego (wypłaty z wyrównaniem z kilku miesięcy). Analizując przepływ środków na koncie brano pod uwagę kwotę zapotrzebowanych środków na dany miesiąc do kwoty faktycznie wydatkowanych w danym miesiącu, nie zaś do kwoty otrzymanej dotacji, gdyż często przekazywane środki były wyższe niż wynikało to z miesięcznych meldunków (zapotrzebowań). Treść meldunku nie nakładała na organ obowiązku analizy niewykorzystanych środków, wykazywana była w nich kwota wydatkowanej dotacji od początku roku wraz z kwotą na dany miesiąc.

Urząd otrzymywał środki dotacji w terminach umożliwiającym prawidłową i terminową realizację finansowanego zadania (art. 149 ust. 1 ustawy o finansach publicznych¹⁹).

¹⁸ Uchwałami Rady Miejskiej w Elblągu lub Zarządzeniami Prezydenta Elbląga.

¹⁹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.), dalej: „ustawa o finansach publicznych”.

- W Urzędzie ustalono następujące terminy wypłat świadczenia wychowawczego:
- w siódmym (liczonym od końca miesiąca) ostatnim dniu roboczym dokonywano wypłat bezgotówkowych na rachunki beneficjentów,
 - przez cztery ostatnie dni robocze miesiąca realizowano wypłaty gotówkowe w placówkach pocztowych (dziewięć na terenie miasta Elbląga),
 - do ostatniego dnia miesiąca dokonywano dodatkowych przelewów na rachunki świadczeniobiorców, którzy złożyli nowe wnioski.

(akta kontroli str. 292-334)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.

OBSZAR

6. Sprawozdawczość związana ze świadczeniem wychowawczym

Opis stanu
faktycznego

W badanym okresie Urząd sporządził i przekazał do Urzędu Wojewódzkiego 27 sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego. W Urzędzie do rejestracji m.in. wniosków z zakresu świadczenia wychowawczego używano systemu informatycznego OTAGO. Dane z tego systemu były pobierane przez system Centralnej Aplikacji Statystycznej (dalej: „CAS”).

Analiza czterech sprawozdań rzeczowo-finansowych²⁰ (14,8% ogółu) wykazała, że:

- wszystkie zostały sporządzone zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego²¹ oraz wytycznymi Dyrektora Departamentu Polityki Rodzinnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 stycznia 2017 r.²²,
- przesłano je do Urzędu Wojewódzkiego, z wykorzystaniem CAS, po upływie od pięciu do siedmiu dni następujących po miesiącu, którego dotyczyło sprawozdanie, tj. w terminie określonym w § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia,
- dane generowane w CAS były spójne z danymi zawartymi w systemie OTAGO i zawierały m.in. dane dotyczące liczby faktycznie złożonych wniosków.

(akta kontroli str. 184-198, 335-408)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

²⁰ Sprawozdania za cztery miesiące: październik i grudzień 2017 r. oraz za styczeń i sierpień 2018 r.

²¹ Dz. U. poz. 1813.

²² Nr DSR-III.820.4.1.2017.KG.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, 11 stycznia 2019 r.

Kontrolerzy
Wojciech Dąbrowski
Specjalista kontroli państwowej

Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Beata Saba
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis